Основа для навчальної програми вчителя (розширеного календарного планування)
*за МНП «**Досліджуємо історію і суспільство**. 5-6 класи (інтегрований курс)»*
для закладів загальної середньої освіти, автори Васильків І.Д., Димій І.С., Шеремета Р.В.

6 клас

І семестр

Розділ 1. ІНСТРУМЕНТИ ІСТОРИЧНОЇ НАУКИ					
Дата уроку	***№***	***Тема і зміст уроку, § за підручником***	***Очікувані результати навчання***	***Пропонований зміст***	***Види навчальної діяльності***
		§ 1. Вступ. Історія – наука про минуле людства. 1.1. Наука про минуле людства і не лише про це 1.2. Мандрівка в минуле. Словом і ділом	– використовує пошукові системи для отримання інформації, дізнається значення незнайомих слів – виокремлює основне і другорядне в тексті	Вступ. Історія – наука про минуле людства.	– Складання асоціативного грона до терміна «історія» – Віртуальна екскурсія до історичного музею та її обговорення – Робота з текстом підручника (знайомство з його структурою)
		§ 2. Цивілізація. Найдавніші цивілізації світу 2.1. Що таке цивілізація? 2.2. Найдавніші цивілізації світу 2.3. Арнольд Тойнбі та «виклик-відповідь»	– наводить приклади змін у житті суспільства, пов'язаних із різними чинниками; пояснює їх вплив на людину, конкретні соціальні групи та суспільство в цілому в минулому та сьогоденні	Цивілізація: матеріальне та духовне вираження. Найдавніші цивілізації світу (оглядово).	– Укладання переліку ознак цивілізації
		§ 3. Історичні джерела 3.1. Що таке історичні джерела? 3.2. Якими є усні, писемні та речові історичні джерела? 3.3. Чи можуть фотографії, аудіо- та відеозаписи бути історичними джерелами?	– формулює питання різного типу до тексту/ медіатексту, візуальних джерел – пояснює і доцільно застосовує терміни, поняття, які вжито в запропонованих джерелах	Історичні джерела. Усні, писемні, речові. Фото-, аудіо-, відео джерела.	– Відображення отриманої інформації графічно (схеми, таблиці, діаграми). Укладання схеми «Історичні джерела» – Вправи на визначення видів історичних джерел

		§ 4. Історичні дослідження 4.1. Які особливості історичних досліджень? 4.2. Що таке археологія та археологічна культура? 4.3. Де працюють історики?	– визначає ознаки, що пов'язують документи, артефакти (музейні об'єкти) та ілюстративний матеріал з історичним періодом (у межах теми) – виявляє розбіжності в тлумаченнях минулого та сучасного на конкретних прикладах	Історичні дослідження. Археологічна культура. Музеї, архіви.	– Моделювання археологічного дослідження – Упорядкування переліку загальних ознак археологічної культури
		§ 5. Спеціальні історичні дисципліни 5.1. Що вивчають спеціальні історичні дисципліни? 5.2. Що таке історична пам'ятка? Відкриття в історії та історичні відкриття 5.3. Про етноніміку та етнографію	– добирає приклади, які розкривають поняття/ терміни, що використовуються в межах теми – визначає риси/ознаки артефакту (музейного об'єкта), писемного та візуального джерела	Спеціальні історичні дисципліни, історичні пам'ятки, історичні відкриття. Етнографія та етноніміка.	– Створення переліку/глосарію/ тулбоксу (Toolbox – коробка з інструментами) із новими поняттями теми – Укладання таблиці «Спеціальні історичні дисципліни»
		§ 6. Визначні історичні пам'ятки України (практикум) 6.1. Теорія 6.2. Практика	– визначає придатність отриманої інформації для добору аргументів за допомогою вчителя – формулює запитання щодо достовірності інформації з різних джерел	Визначні історичні пам'ятки України.	– Запис власних міркувань на тему «Історичні пам'ятки»
		§ 7. Історичний простір 7.1. Простір — географічний та історичний 7.2. Карти (мапи) — географічні, історичні і… 7.3. Історичні регіони світу та України	– виокремлює основні елементи карти та пояснює їх значення – співвідносить дані карти з іншими джерелами інформації (розповідь учителя, текст книжки тощо) – визначає орієнтацію об'єктів відносно сторін світу, суб'єкта спостереження – виявляє чинники, що впливають на заняття людей, спосіб ведення господарства, соціальний устрій (клімат, географічне розташування, доступ до природних ресурсів) – наводить приклади історичних пам'яток та інших проявів	Історична карта. Історичний простір. Історичні регіони світу. Історико-етнографічне районування України.	– Робота з історичною картою, «читання» легенди карти, позначення на карті історико-географічних регіонів України – Пошук інформації в інтернеті за запропонованими критеріями – Віртуальна/реальна екскурсія музеями-скансенами України та її обговорення – Укладання таблиці «Історичні регіони світу»

			присутності минулого в сьогоденні – топоніміка, лексика, фольклор, соціальні практики тощо – розрізняє відносно сталі та змінні об'єкти карти		
		§ 8. Історичний час 8.1. Історію творять сьогодні. Історичний час 8.2. Лінія часу і системи літочислення 8.3. Що таке періодизація історії?	– пояснює різницю між одиницями вимірювання історичного часу і співвідносить їх (рік — століття — тисячоліття) – розрізняє системи літочислення, пояснює їх на прикладах установлює послідовність історичних подій за допомогою лінії часу	Історичний час. Періодизація історії людства. Літочислення. Лінія часу.	– Створення стрічки часу, нанесення на стрічку часу періодів історії людства – Упорядкування хронологічного ряду, вправи із історичною картою та стрічкою часу, співвіднесення історичних подій із відповідним періодом – Розв'язування хронологічних задач
		§ 9. Історична математика (практикум) 9.1. Теорія. Що таке римські цифри? 9.2. Практика	– розташовує події у хронологічній послідовності, укладає хронологічну таблицю	Історична математика. Римські цифри.	– Розв'язування хронологічних задач на матеріалі теми
		§ 10. Періодизація історії України 10.1. Історія України – частина світової історії 10.2. Україна у доісторичний період і часи Стародавнього світу (оглядово)	– визначає тему і походження запропонованого джерела історичної та суспільної інформації	Історія України – частина світової історії. Періодизація історії України. Ключові процеси на території України від доісторичного періоду до завершення доби Стародавнього світу (оглядово).	– Створення мультимедійного продукту або візуалізації ключових процесів стародавньої історії на території України – Встановлення тривалості історичних подій – Нанесення на стрічку часу періодизації історії України

		Узагальнення знань за темами розділу 1	– розташовує події у хронологічній послідовності, укладає хронологічну таблицю – визначає тему і походження запропонованого джерела історичної та суспільної інформації – встановлює одночасність подій в історичному просторі, тривалість подій, явищ, процесів та їх віддаленість одних від одних (у межах теми, з допомогою вчителя) – наводить приклади історичних пам'яток та інших проявів присутності минулого в сьогоденні		– Упорядкування хронологічного ряду, вправи із історичною картою та стрічкою часу, співвіднесення історичних подій із відповідним періодом – Розв'язування хронологічних задач – Створення повідомлення на історичну тематику

Розділ 2. ІНСТРУМЕНТИ ІСТОРИЧНОЇ НАУКИ					
Дата уроку	***№***	***Тема і зміст уроку, § за підручником***	***Очікувані результати навчання***	***Пропонований зміст***	***Види навчальної діяльності***
		§ 11. Праісторія – дописемний період 11.1. Праісторія – дописемний період. Формування і розселення людини 11.2. Кам`яний вік у "біографії" людства. Періодизація кам`яної доби	– розташовує події у хронологічній послідовності, укладає хронологічну таблицю – установлює послідовність історичних подій за допомогою лінії часу – виявляє (з допомогою вчителя) і пояснює виклики, які стоять перед людиною, суспільством у різних природних середовищах – розрізняє природні, економічні, політичні, соціальні, технологічні та культурні зміни та наводить приклади впливу цих змін на життя людини і суспільства в минулому і теперішньому	Праісторія – дописемний період. Формування і розселення людини. Первісність. Кам'яний вік у «біографії» людства. Періодизація кам'яної доби.	– Виготовлення робочого аркуша/лепбуку «Кам'яний вік» – Віртуальна мандрівка в минуле (складання плану, репортаж-звіт про мандрівку) – Наведення прикладів впливу зміни природних умов на діяльність людини – Екскурсія в історичний музей та її обговорення / звіт-репортаж

		§ 12. Палеоліт 12.1. Пристосування перших людей до природніх умов. Привласнювальні форми господарської діяльності 12.2. Освоєння вогню. Перші житла	– розташовує події у хронологічній послідовності, укладає хронологічну таблицю [6 ГІО 1.1.2-1] – установлює послідовність історичних подій за допомогою лінії часу [6 ГІО 1.1.2-2] – розрізняє природні, економічні, політичні, соціальні, технологічні та культурні зміни та наводить приклади впливу цих змін на життя людини і суспільства в минулому і теперішньому[6 ГІО 1.3.1-1] – виявляє (з допомогою вчителя) і пояснює виклики, які стоять перед людиною, суспільством у різних природних середовищах [6 ГІО 2.2.1-2]	Зміна природних умов та пристосування до них перших людей у добу палеоліту. Винайдення вогню. Привласнювальне господарювання. Перші житла.	– Мікрофон, фронтальне опитування, виступи – Вправа «5 тез». – Робота з картою – STEM-завдання «Палеолітична дієта»
		§ 13. Мезоліт 13.1. Зміна природних умов. Зникнення льодовика 13.2. Господарювання людини доби мезоліту. Пристосування до змін. Початки доместикації тварин		Зміна природних умов та пристосування до них перших людей у добу палеоліту та мезоліту. Приручення тварин.	– Мікрофон, фронтальне опитування, виступи – Прогностичне завдання – Ментальна мапа. – STEM-завдання «Дизайн мезолітичних знарядь.
		§ 14. Пам’ятки палеоліту та мезоліту на території України. *(Практикум)*		Пам’ятки палеоліту та мезоліту на території України.	І.1. Вправа «Скільки та коли?» І.2. Вправа «Унікальне Королево. Де і чому?» ІІ.1. Вправа «Зі спогадів археолога» ІІІ.1. Вправа «В очікуванні на світову популярність: Королево… Межиріч…»
		§ 15. Доба неоліту. Неолітична революція 15.1. Господарська діяльність людини. Неолітична революція 15.2. Поява землеробства і скотарства. Зміни в матеріальній культурі.	– розташовує події у хронологічній послідовності, укладає хронологічну таблицю – установлює послідовність історичних подій за допомогою лінії часу – розрізняє природні, економічні, політичні, соціальні, технологічні та культурні зміни та наводить приклади впливу цих змін на життя людини і суспільства в минулому і теперішньому – визначає на карті положення географічних об’єктів,	Неолітична революція – перехід до відтворювального господарювання. Поява землеробства і скотарства. Кочовий та осілий способи життя. Перші землероби та скотарі на території України. Господарська діяльність людини. Поселення перших землеробів. Єрихон.	- Складання глосарію «Неолітична революція» - Створення графічного коміксу про землеробів Шумеру або перших землеробів та скотарів України - Розв’язування хронологічних задач за матеріалами теми - Робота з картою - Мікрофон, фронтальне опитування, виступи

		§ 16. Найдавніші землероби світу **16.1. Найдавніші осередки землеробства та відтворювального господарства** **16.2. 16.2. Землероби ранніх цивілізацій та їхня взаємодія з природним середовищем**	культурно-історичних пам'яток, місця історичних подій – виявляє чинники, що впливають на заняття людей, спосіб ведення господарства, соціальний устрій (клімат, географічне розташування, доступ до природних ресурсів)	Чатал-Гююк. Землероби Дворіччя, долин Нілу та Інду. Зрошування.	- Творче завдання. Склади розповідь про поширення землеробства на планеті. - Вправа «Кола Вена». Порівняй сільськогосподарські системи Єгипту та Месопотамії. - Вправа «Чому річка»
		§ 17. Перші землероби та скотарі на території України. *(Практикум)*			– Робота з текстом підручника – Вправи: І.1. Вправа «Стрічка часу» І.2. Вправа «Працюємо з мапою» ІІ.1. Вправа «У ролі археолога». ІІІ.1. Вправа «Неолітичне меню»
		§ 18. Писемність. 18.1. Виникнення писемності. Малюнкове письмо 18.2. 18.3. Найвідоміші писемні пам'ятки доби Стародавнього світу	– використовує в поясненнях інформацію з різних джерел, зокрема тексти та відеоматеріали, усні історичні свідчення, музейні експозиції, власні спостереження – описує і характеризує за певним алгоритмом пам'ятку природи, історії та культури – формулює висновок, судження на основі наведених фактів	Писемність. Малюнкове письмо. Матеріали для письма. Способи письма. Найвідоміші писемні пам'ятки доби Стародавнього світу.	– Учнівські активності «Малюнок на скелі / камені», створення глиняної таблички із клинописним текстом – Укладання «каталогу» найдавніших писемних пам'яток – «Читання» зразків давніх написів
		§ 19. Мідно-кам'яна доба. 19.1. Мідно-кам'яна доба в історії людства. Початок обробки металів 19.2. 19.2. Розвиток господарства. Ремесла. Обмін і торгівля 19.3. Мідно-кам'яна доба на території України. Трипільська та середньостогівська культури	– розташовує події у хронологічній послідовності, укладає хронологічну таблицю – установлює послідовність історичних подій за допомогою лінії часу – визначає на карті положення географічних об'єктів, культурно-історичних пам'яток, місця історичних подій	Мідно-кам'яна доба. Початок обробки металів. Ремесла. Обмін — торгівля. Трипільська та середньостогівська культури. Орне землеробство. Протоміста.	– Віртуальна/реальна екскурсія в музей трипільської культури – Створення малюнка трипільської кераміки із традиційними символами – Робота з картою – Розв'язування хронологічних задач на матеріалах теми – Вправа «Енеоліт. Ментальна мапа».

		§ 20. Трипільці. Орне землеробство. Мальована кераміка. Протоміста. *(Практикум)*	– використовує в поясненнях інформацію з різних джерел, зокрема тексти та відеоматеріали, усні історичні свідчення, музейні експозиції, власні спостереження	Трипільська та середньостогівська культури. Орне землеробство. Протоміста.	1. Вправа «Стрічка часу». 2. Вправа «Працюємо з мапою». 3. Вправа «Експонати». 4. Вправа «Трипільці». 5. Вправа «Історична реконструкція». 6. Вправа «Трипільська символіка».
		§ 21. Бронзова доба. 21.1. Матеріали і технології 21.2. Зміни в матеріальній культурі 21.3. Цивілізації бронзового віку. Міграційні процеси. Криза бронзового віку	– розташовує події у хронологічній послідовності, укладає хронологічну таблицю – установлює послідовність історичних подій за допомогою лінії часу – наводить приклади історичних пам'яток та інших проявів присутності минулого в сьогоденні – топоніміка, лексика, фольклор, соціальні практики тощо – визначає на карті положення географічних об'єктів, культурно-історичних пам'яток, місця історичних подій	Матеріали і технології. Перші штучні матеріали (кераміка, тканина, бронза), пристрої та знаряддя праці (ручний дриль та ін). Винайдення колеса. Гончарний круг, транспорт. Житла. Поселення. Посуд. Їжа. Одяг. *Цивілізації Бронзової доби* Міграції бронзової доби.	– Вправа «Ментальна мапа» – STEM-завдання «Цивілізації та держави епохи бронзи». – Вправа «Сенкан» «Епоха бронзи». – Вправа «Brain Box» / «Скринька знань».
		§ 22. Ранній залізний вік. 22.1. Матеріальна культура раннього залізного віку 22.2. Військова справа раннього залізного віку 22.3. Житлова і громадська забудова	– розташовує події у хронологічній послідовності, укладає хронологічну таблицю – установлює послідовність історичних подій за допомогою лінії часу – наводить приклади історичних пам'яток та інших проявів присутності минулого в сьогоденні – топоніміка, лексика, фольклор, соціальні практики тощо – визначає на карті положення географічних об'єктів, культурно-історичних пам'яток, місця історичних подій	Ранній залізний вік. Зброя. Військова справа. Матеріальна культура: загальні риси. Споруди житлові та громадські. Монументальні споруди. Культові споруди.	– Створення Lego-поселення залізного віку, ментальної мапи – Формування мультимедійного продукту або візуалізації пам'яток матеріальної культури, спроба їх систематизації за видами чи територіями

		§ 23. Цивілізації долини Нілу та Дворіччя. 23.1. Давній Єгипет. Природа і люди 23.2. Одяг, їжа та житло давніх єгиптян 23.3. Дворіччя (Месопотамія). Природа і людина 23.4. Одяг та їжа населення Дворіччя	– розташовує події у хронологічній послідовності, укладає хронологічну таблицю – установлює послідовність історичних подій за допомогою лінії часу – розрізняє природні, економічні, політичні, соціальні, технологічні та культурні зміни та наводить приклади впливу цих змін на життя людини і суспільства в минулому і теперішньому – виявляє чинники, що впливають на заняття людей, спосіб ведення господарства, соціальний устрій (клімат, географічне розташування, доступ до природних ресурсів) – визначає на карті положення географічних об'єктів, культурно-історичних пам'яток, місця історичних подій – зіставляє культури, їх цінності, традиції, спосіб життя – наводить приклади змін у житті суспільства, пов'язаних із різними чинниками; пояснює їх вплив на людину, конкретні соціальні групи та суспільство в цілому в минулому та сьогоденні – описує перебіг історичних подій та визначає тяглість в історичному процесі	*Перші цивілізації Межиріччя, Єгипту, Індії, Китаю - особливості співіснування з природою та досягнення їх матеріальної культури. Матеріальна культура народів Передньої Азії в давнину. Побут, їжа, одяг, житло.*	– Вправа «Асоціативне гроно». – STEM-завдання «Іригаційна система Месопотамії». – Вправа «Проєктуємо». – Вправа «Сенкан».
		§ 24. Цивілізації Індії та Китаю. 24.1. Давня Індія. Взаємини з природою і матеріальна культура 24.2. Давній Китай. Взаємини з природою і матеріальна культура			– Вправа «Порівняльна таблиця». – Вправа «Уявна мандрівка». – Вправа «Проєктуємо».
		§ 25. Матеріальна культура народів Передньої Азії в давнину. 25.1. Хети, фригійці, лідійці, фінікійці 25.2. Філістимляни, юдеї, перси			– Реалізація проєкту «Цивілізації Стародавнього світу» (малюнок, інтерактивний плакат, Minecraft-поселення, відеоролик тощо) – Розв'язування хронологічних задач за матеріалами теми – Робота з картою – Укладання порівняльних таблиць – Запис власних міркувань щодо розвитку матеріальної культури окремих територій
		§ 26. Матеріальна культура населення Стародавньої Греції. 26.1. Побут. Одяг давніх греків 26.2. Їжа та система харчування 26.3. Житло давніх еллінів	– виявляє чинники, що впливають на заняття людей, спосіб ведення господарства, соціальний устрій (клімат,	Особливості матеріальної культури. Побут, їжа, одяг, житло	– Творче завдання. – Аналітичне завдання. – Вправа «Кросворд».

			географічне розташування, доступ до природних ресурсів)		
		§ 27. Матеріальна культура населення Стародавнього Риму. 27.1. Римський спосіб життя. Помешкання і побут 27.2. Одяг та їжа	– виявляє чинники, що впливають на заняття людей, спосіб ведення господарства, соціальний устрій (клімат, географічне розташування, доступ до природних ресурсів	Особливості матеріальної культури. Побут, їжа, одяг, житло	– Вправа «Постер» – STEM-завдання «Меню давньоримського учня». – Вправа «6 речень».
		§ 28. Населення території України раннього залізного віку. 28.1. «Три світи» ранньозалізної доби на теренах України 28.2. Світ кочівників степу 28.3. Світ землеробів	– встановлює одночасність подій в історичному просторі, тривалість подій, явищ, процесів та їх віддаленість одних від одних (у межах теми, з допомогою вчителя) – виявляє і розрізняє з допомогою вчителя причини і приводи, результати і наслідки історичних подій, явищ, процесів – визначає на карті положення географічних об'єктів, культурно-історичних пам'яток, місця історичних подій – позначає розміщення об'єктів на карті, прокладає уявні маршрути, визначає відстані – пояснює причини та наслідки розмаїття в сучасній Україні, аналізує культурне розмаїття України та світу – зіставляє культури, їх цінності, традиції, спосіб життя	Населення території України раннього залізного віку. Землероби та кочівники.	– Виготовлення візуалізації/ порівняльного колажу «Землероби та кочівники України» – Робота з картою – Розв'язування хронологічних задач за матеріалами теми – Віртуальна екскурсія в минуле та репортаж-звіт – «Інтерв'ю» з мешканцем грецького поселення на території України – Складання асоціативного грона . Вправа «Історична мапа». STEM-завдання «Пророщування зерна». Вправа «Стрічка часу». Вправа «Один день із життя кочівників».
		§ 29. Велика грецька колонізація. Грецькі колонії на території України. 29.1. Велика грецька колонізація та її економічні передумови 29.2. Господарство грецьких колоній на теренах України	– визначає на карті положення географічних об'єктів, культурно-історичних пам'яток, місця історичних подій – позначає розміщення об'єктів на карті, прокладає уявні маршрути, визначає відстані	Велика грецька колонізація. Грецькі колонії на території України – господарський аспект.	– Вправа «Туристичний маршрут античними поселеннями в Україні». – 2. STEM-завдання «Давньогрецька торгівля». – Вправа «Лист додому». – Вправа «Інтерв'ю».

			– пояснює причини та наслідки розмаїття в сучасній Україні, аналізує культурне розмаїття України та світу – зіставляє культури, їх цінності, традиції, спосіб життя		
		Урок узагальнення, практикум	– розташовує події у хронологічній послідовності, укладає хронологічну таблицю – визначає тему і походження запропонованого джерела історичної та суспільної інформації – встановлює одночасність подій в історичному просторі, тривалість подій, явищ, процесів та їх віддаленість одних від одних (у межах теми, з допомогою вчителя) – наводить приклади історичних пам'яток та інших проявів присутності минулого в сьогоденні		– Упорядкування хронологічного ряду, вправи із історичною картою та стрічкою часу, співвіднесення історичних подій із відповідним періодом – Розв'язування хронологічних задач – Створення повідомлення на історичну тематику
		Урок тематичного / семестрового контролю знань	–		–

Розділ 3. ЛЮДИНА, СВІТ ЇЇ УЯВЛЕНЬ ТА ІДЕЙ У ДОІСТОРИЧНУ ДОБУ ТА ДОБУ СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ					
Дата уроку	***№***	***Тема і зміст уроку, § за підручником***	***Очікувані результати навчання***	***Пропонований зміст***	***Види навчальної діяльності***
		§ 30. Перші світоглядні уявлення. Вірування та міфи 30.1. Що таке світогляд? 30.2. Якими були найдавніші світоглядні уявлення? 30.3. Міфи як відображення світогляду давніх людей	– формулює запитання щодо можливого впливу тих чи інших подій на життя суспільства, окремих груп людей – наводить приклади історичних пам'яток та інших проявів присутності минулого в сьогоденні – топоніміка, лексика,	Перші світоглядні уявлення. Стихійні знання. Релігійні уявлення доісторичного періоду: тотемізм, анімізм, фетишизм. Магічні дії. Світогляд і	– Робота з історичними термінами. Складання глосарію. – Робота з текстом підручника. – Пошук ілюстрацій-прикладів до матеріалів теми – STEM-завдання «Інсценізація»

			фольклор, соціальні практики тощо – виявляє і розрізняє з допомогою вчителя причини і приводи, результати і наслідки історичних подій, явищ, процесів – виявляє (з допомогою вчителя) і пояснює виклики, які стоять перед людиною, суспільством у різних природних середовищах – розрізняє джерела інформації за видами (матеріальні/ нематеріальні, первинні/ вторинні, текстово-візуальні тощо)	цінності. Світогляд і цінності людини Стародавнього світу. Міфи. Символи.	– Віртуальний тур «Скульптури Парфенона » від Британського музею (скористайтеся Google Translate) – Вправа «Лепбук»
		§ 31-32. Релігійний світогляд перших цивілізацій і поява світових релігій. Частина 1 31-32.1. Релігія: від поклоніння силам природи до віри в єдиного Бога 31-32.2. Релігійні уявлення Давнього Сходу	– встановлює одночасність подій в історичному просторі, тривалість подій, явищ, процесів та їх віддаленість одних від одних (у межах теми, з допомогою вчителя) – розташовує події у хронологічній послідовності, укладає хронологічну таблицю – наводить приклади етнічного, релігійного, культурного та іншого розмаїття в Україні та світі в минулому і сьогоденні – наводить приклади історичних пам'яток та інших проявів присутності минулого в сьогоденні – топоніміка, лексика, фольклор, соціальні практики тощо – пояснює, як погляди та потреби людей сьогодні і в минулому пов'язані з подіями їх життя, станом суспільства – виявляє (з допомогою вчителя) і пояснює виклики, які стоять перед	Релігія. Язичництво. Політеїзм. Монотеїзм. Релігійні вірування найдавніших цивілізацій. Перші світові релігії, що виникли в добу Стародавнього світу, та їх локалізація.	Наведення прикладів монотеїстичних та політеїстичних релігій. Виготовлення аплікаційного чи мальованого скрайбінгу богів та міфічних героїв Стародавнього світу. Укладання таблиці «Світові релігії» Пошук додаткових ілюстрацій до матеріалів теми Віртуальна мандрівка «Ізраїльський музей. Єрусалим» (скористайтеся Google Translate) https://cutt.ly/J0QBFz9

		§ 31-32. Релігійний світогляд перших цивілізацій і поява світових релігій. Частина 2 31-32.3. Вірування мешканців Давніх Китаю та Індії 31—32.4. Язичництво в Давніх Греції та Римі 31—32.5. Зародження християнства	– людиною, суспільством у різних природних середовищах – розрізняє тексти соціального та історичного змісту	Релігія. Язичництво. Політеїзм. Монотеїзм. Релігійні вірування найдавніших цивілізацій. Перші світові релігії, що виникли в добу Стародавнього світу, та їх локалізація.	Наведення прикладів монотеїстичних та політеїстичних релігій. Виготовлення аплікаційного чи мальованого скрайбінгу богів та міфічних героїв Стародавнього світу. Укладання таблиці «Світові релігії» Пошук додаткових ілюстрацій до матеріалів теми Віртуальна мандрівка «Скарби національного музею Індії» (скористайтеся Google Translate) https://cutt.ly/t0QNibG
		§ 33. Духовний світ давнього населення України *(практикум)* **33.1. Теорія** I. Духовний світ трипільців II. Вірування населення України раннього залізного віку III. Вірування давніх слов'ян **33.2. Практика** I. Орієнтуємося в історичному часі й просторі II. Працюємо з інформацією історичного змісту III. Виявляємо повагу до гідності людини та соціальну активність		Духовний світ трипільців, кіммерійців, скіфів, сарматів, слов'ян	– Вправа «Скільки та коли?» – Вправа «Скіфські кургани: де і які?» – Вправа «Де? Коли?» – Вправа «Світовид»
		§ 34-35. Освіта, наука і виховання в давніх суспільствах. Частина 1 34-35.1. Освіта й виховання в Єгипті та Дворіччі 34-35.2. Освіта й виховання дітей у Давніх Індії та Китаї	– виявляє (з допомогою вчителя) і пояснює виклики, які стоять перед людиною, суспільством у різних природних середовищах пояснює, як погляди та потреби людей сьогодні і в минулому пов'язані з подіями їх життя, станом суспільства	Знання та вміння (письмо, читання, математика, ремесла). Прикладний характер освіти. Виховання. Зародження наукових знань. Найважливіші наукові досягнення	– Створення STEM моделей винаходів цивілізацій Стародавнього світу – Створення оповідання про життя свого ровесника в Стародавньому світі

		34-35.4. Наукові знання та винаходи цивілізацій Давнього Сходу	– обґрунтовує користь обміну досвідом та взаємонавчання; пояснює значення освіти в житті людини	цивілізацій давнього світу.	
		§ 34-35. Освіта, наука і виховання в стародавніх суспільствах. Частина 2 34-35.3. Як навчали та виховували в Давніх Греції та Римі? 34-35.5 . Як розвивалася наука в Давніх Греції та Римі?		Знання та вміння (письмо, читання, математика, ремесла). Прикладний характер освіти. Виховання. Зародження наукових знань. Найважливіші наукові досягнення цивілізацій давнього світу	– Створення STEM моделей винаходів цивілізацій Стародавнього світу – Створення оповідання про життя свого ровесника в Стародавньому світі – Вправа «Колаж». Спільно в парах чи групах створіть колаж із основних наукових досягнень Стародавнього світу.
		§ 36-37. Літературні пам'ятки Стародавнього світу. Бібліотеки. Частина 1 36.1. Літературні пам'ятки давнини 36-37.2. Бібліотеки 36-37.3. Література Давнього Єгипту	– розрізняє джерела інформації за видами (матеріальні/ нематеріальні, первинні/вторинні, текстово-візуальні тощо) – формулює запитання щодо можливого впливу тих чи інших подій на життя суспільства, окремих груп людей – розрізняє тексти соціального та історичного змісту – визначає тему і походження запропонованого джерела історичної та суспільної інформації – послідовно викладає інформацію, будує виступ з дотриманням структури	Літературні пам'ятки Стародавнього світу. Бібліотеки.	– Створення буктрейлерів до літературних творів Стародавнього світу – Обговорення змісту пам'яток літератури (на вибір) – Систематизація пам'яток літератури за жанрами/країнами (на вибір) – Вправа «Ілюстратор» – Вправа «Каталог»
		§ 36-37. Літературні пам'ятки Стародавнього світу. Бібліотеки. Частина 2 36-37.4. Біблія – «Книга книг» 36-37.5. Літературні надбання Давніх Індії та Китаю 37.6. Літературна спадщина Давніх Греції та Риму		Літературні пам'ятки Стародавнього світу.	– Створення буктрейлерів до літературних творів Стародавнього світу – Обговорення змісту пам'яток літератури (на вибір) – Систематизація пам'яток літератури за жанрами/країнами (на вибір) – STEM-завдання «Класна бібліотека»

		§ 38-39 Мистецтво та архітектура первісної доби та давніх цивілізацій Сходу. Частина 1 38-39.1. Поява первісного живопису 38-39.2. Образотворче мистецтво та архітектура Давнього Єгипту	– наводить приклади історичних пам'яток та інших проявів присутності минулого в сьогоденні – топоніміка, лексика, фольклор, соціальні практики тощо – наводить приклади змін у житті суспільства, пов'язаних із різними чинниками; пояснює їх вплив на людину, конкретні соціальні групи та суспільство в цілому в минулому та сьогоденні – визначає на карті положення географічних об'єктів, культурно-історичних пам'яток, місця історичних подій – позначає розміщення об'єктів на карті, прокладає уявні маршрути, визначає відстані – формулює запитання щодо можливого впливу тих чи інших подій на життя суспільства, окремих груп людей – добирає інформацію за заданими критеріями	Первісні художники. Мистецтво. Найвідоміші пам'ятки образотворчого мистецтва та архітектури цивілізацій Стародавнього світу.	– Віртуальна мандрівка до музею для ознайомлення із пам'ятками образотворчого мистецтва цивілізацій Стародавнього світу – Використання ресурсу artsandculture.google для знайомства з пам'ятками культури – Віртуальний тур у печері Шове від GoogleArt&Culture (скористайтеся Google Translate) https://cutt.ly/u2gWLHe – Вправа «Малюнок на камені»
		§ 38-39 Мистецтво та архітектура первісної доби та давніх цивілізацій Сходу. Частина 2 38-39.3. Образотворче мистецтво та архітектура давніх цивілізацій Дворіччя і Передньої Азії 38-39.4. Образотворче мистецтво та архітектура Давніх Індії та Китаю		Найвідоміші пам'ятки образотворчого мистецтва та архітектури цивілізацій Стародавнього світу.	– Віртуальна мандрівка до музею для ознайомлення із пам'ятками образотворчого мистецтва цивілізацій Стародавнього світу – Використання ресурсу artsandculture.google для знайомства з пам'ятками культури – Вправа «Машина часу»
		§ 40. Мистецтво та архітектура Давніх Греції та Риму. Антична культура 40.1 Архітектура і скульптура Давньої Греції 40.2 Образотворче мистецтво та архітектура Давнього Риму 40.3 Античність та еллінізм 40.4. Сім чудес світу		Антична культура. Еллінізм. Сім чудес світу.	– Віртуальна мандрівка до музею для ознайомлення із пам'ятками образотворчого мистецтва цивілізацій Стародавнього світу – Використання ресурсу artsandculture.google для знайомства з пам'ятками культури – Підготовка повідомлення про сім чудес світу

					– Використання ресурсу earth.google для віртуальної мандрівки до одного із семи чудес світу (на вибір), звіт про «мандрівку» – Вправа «Колаж» – STEM-завдання «Парфенон у Minecraft» – Вправа «Туристичні цікавинки»
		§ 41. Антична культура. Театр. Змагання, спорт, ігри 41.1. Театр Давньої Греції Давньоримський театр 41.2 Спорт у Давній Греції. Олімпійські ігри 41.3. Розваги та відпочинок давніх римлян. Гладіатори	– формулює запитання щодо можливого впливу тих чи інших подій на життя суспільства, окремих груп людей – визначає на карті положення географічних об'єктів, культурно-історичних пам'яток, місця історичних подій – пояснює, як погляди та потреби людей сьогодні і в минулому пов'язані з подіями їх життя, станом суспільства – наводить приклади впливу діяльності людини на навколишнє середовище в часі і просторі, взаємодії людини та природи	Античний театр. Олімпійські ігри. Гладіатори.	- Інсценізація уривка із античних драматичних творів - Вправа «Афіша» - STEM-завдання «Античний театр» - Вправа «Ретроспектива - Вправа «Дослідники» - Аналіз історичних джерел про проведення Олімпійських ігор - Виготовлення промопродукції для Олімпійських ігор у Стародавній Греції - Використання ресурсу earth.google для віртуальної мандрівки
		§ 42. Громадський простір 42.1. Ознаки громадського простору 42.2. Зародження громадського простору в Давній Греції 42.3. Громадський простір у Давньому Римі	– пояснює відмінності між громадським та особистим простором – наводить приклади і пояснює призначення об'єктів громадського простору в минулому і сучасності – добирає інформацію за заданими критеріями – зіставляє культури, їх цінності, традиції, спосіб життя – висловлює власне судження про культурне розмаїття та його цінність для суспільства	Громадський простір суспільств Стародавнього Сходу та Античності.	- Використання ресурсу artsandculture.google для знайомства з пам'ятками Стародавніх Риму та Греції - Віртуальна мандрівка «3-D реконструкція афінської агори» https://cutt.ly/n2gUqUg - Вправа «Архітектор» - STEM-завдання «Lego-макет громадського простору Давньої Греції чи Давнього Риму»

					- . Вправа «Хмаринка слів» - Вправа «Комікс»
		§ 43. Розвиток культури та мистецтва давнього населення України *(практикум)* **43.1. Теорія** I. Первісне мистецтво II. Мистецтво населення України бронзової та ранньої залізної доби III. Розвиток античного мистецтва на території України **43.2. Практика** I. Орієнтуємося в історичному часі й просторі II. Працюємо з інформацією історичного змісту III. Виявляємо повагу до гідності людини та соціальну активність	– наводить приклади історичних пам'яток та інших проявів присутності минулого в сьогоденні – топоніміка, лексика, фольклор, соціальні практики тощо – наводить приклади змін у житті суспільства, пов'язаних із різними чинниками; пояснює їх вплив на людину, конкретні соціальні групи та суспільство в цілому в минулому та сьогоденні – визначає на карті положення географічних об'єктів, культурно-історичних пам'яток, місця історичних подій – позначає розміщення об'єктів на карті, прокладає уявні маршрути, визначає відстані – формулює запитання щодо можливого впливу тих чи інших подій на життя суспільства, окремих груп людей – добирає інформацію за заданими критеріями	Мізинська стоянка, «Кам'яна могила», менгіри, мегаліти, звіриний стиль, пектораль, Ахіллеї	- Вправа «Скільки та коли?» - Вправа «Де і що?» - Вправа «Аттична кераміка» - Вправа «Пишаємося»
		Урок узагальнення / Урок контролю знань за темами Розділу 3	–		
		Урок узагальнення / Урок контролю знань за темами Розділу 3			

Розділ 4. ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, ВЛАДА В ДОІСТОРИЧНУ ДОБУ ТА ДОБУ СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ					
Дата уроку		***Тема і зміст уроку, § за підручником***	***Очікувані результати навчання***	***Пропонований зміст***	***Види навчальної діяльності***

		§ 44. Розвиток суспільства і держави 44.1. Розвиток людських колективів у доісторичний (дописемний) період 44.2. Виникнення перших держав 44.3. Форми державного правління	- виявляє і розрізняє з допомогою вчителя причини і приводи, результати і наслідки історичних подій, явищ, процесів - пояснює, як погляди та потреби людей сьогодні і в минулому пов'язані з подіями їх життя, станом суспільства - визначає тему і походження запропонованого джерела історичної та суспільної інформації	Розвиток людських колективів у доісторичний (дописемний) період. Виникнення перших держав. Ознаки держави. Форми державного правління.	– Складання глосарію теми – Формулювання запитань до медіатекстів, пов'язаних з темами, що вивчаються – Формування асоціативного грона до питань теми – Створення самостійного письмового висловлювання про права людини в стародавньому суспільстві – Вправа «Фішбоун» – Вправа «Скрайбінг» – Вправа «Обговорюємо»
		§ 45. Ранні імперії 45.1. Як виникло поняття «імперія»? 45.2. Регіональні особливості імперій давнини	– зіставляє джерела інформації щодо достовірності та повноти – формулює висновок, судження на основі наведених фактів – виявляє чинники, що впливають на заняття людей, спосіб ведення господарства, соціальний устрій (клімат, географічне розташування, доступ до природних ресурсів) – формулює судження про вчинки історичних осіб та сучасних діячів, події, явища, процеси з урахуванням отриманих знань та власного досвіду	Імперії: формування, розквіт, занепад (загальний огляд). Демократія. Міста-держави.	– 1. Вправа «Правда-Неправда» – STEM-завдання «Царська дорога. Перська імперія» – Вправа «Асоціативне гроно» – Вправа «Обговорюємо» – Участь у дискусії «Чому імперії занепадають?»
		§ 46. Античний (полісний) шлях державотворення. Рання демократія 46.1. Ранній поліс та особливості його розвитку 46.2. Ранні форми демократії	– зіставляє джерела інформації щодо достовірності та повноти – формулює висновок, судження на основі наведених фактів – виявляє чинники, що впливають на заняття людей, спосіб ведення господарства, соціальний устрій (клімат,	Демократія. Міста-держави.	– . Вправа «Хмаринка слів» – STEM-завдання «Власна модель поліса» – Вправа «Поліси». – Вправа «Дискусія»

			географічне розташування, доступ до природних ресурсів) – формулює судження про вчинки історичних осіб та сучасних діячів, події, явища, процеси з урахуванням отриманих знань та власного досвіду		
		§ 47. Правила і закони давнини. Рабство *47.1. Від правил до права.* 47.2. Найдавніші збірки законів Давнього Сходу та Античності 47.3. Рабство в давніх суспільствах	– пояснює, чому і якими правами від народження наділена кожна людина – наводить історичні та сучасні приклади виявів дискримінації та її подолання – виявляє мову ворожнечі – аргументує потребу спільних правил і законів, а також необхідність їх дотримуватися – пояснює значення громадсько-політичних понять (зокрема демократія, свобода, права, право/закон) – з допомогою вчителя розрізняє повноваження органів влади і приватних осіб – розрізняє тексти соціального та історичного змісту	Правила співжиття. Звичаєве право. Найдавніші збірки законів Стародавнього Сходу та Античності. Покарання. Рабство.	– Участь у міні проєкті «Рабство і демократія в Стародавньому світі» – Вправа «Ментальна мапа» – Вправа «Що раніше?» – Вправа «Чи однакові?»
		§ 48. Давньоєгипетська держава 48.1. Початки давньоєгипетської держави 48.2. Періодизація історії Давнього Єгипту 48.2. Яким було давньоєгипетське суспільство	– – виявляє (з допомогою вчителя) і пояснює виклики, які стоять перед людиною, суспільством у різних природних середовищах – встановлює одночасність подій в історичному просторі, тривалість подій, явищ, процесів та їх віддаленість одних від одних (у межах теми, з допомогою вчителя)	Спільне та відмінне в організації держав Єгипту, Китаю, Індії. Цікаві події їх військово-політичної історії.	– Складання глосарію теми – Робота з картою. Читання легенди карти. Порівняння інформації – Укладання хронологічної та синхроністичної таблиць – Систематизація інформації за територіальним та тематичним принципами – Віртуальна екскурсія «Давній Єгипет» у The British Museum

			– описує перебіг історичних подій та визначає тяглість в історичному процесі – розташовує події у хронологічній послідовності, укладає хронологічну таблицю – виявляє і розрізняє з допомогою вчителя причини і приводи, результати і наслідки історичних подій, явищ, процесів		(скористайтеся Google Translate) https://cutt.ly/H2gATsZ – Вправа «Соціальна піраміда» – Вправа «Ілюструємо історію» – Вправа «Вікторина»
		§ 49. Держави та суспільства Передньої Азії у давнину *49.1. Давня Месопотамія* *49.2. Ассирійська держава. Імперії I тис. до н.е.* *49.3. Імперія Ахеменідів* *49.4. Держави Східного Середземномор'я в давнину*	– визначає на карті положення географічних об'єктів, культурно-історичних пам'яток, місця історичних подій – позначає розміщення об'єктів на карті, прокладає уявні маршрути, визначає відстані – описує перебіг історичних подій та визначає тяглість в історичному процесі – розташовує події у хронологічній послідовності, укладає хронологічну таблицю – добирає інформацію за заданими критеріями – формулює судження про вчинки історичних осіб та сучасних діячів, події, явища, процеси з урахуванням отриманих знань та власного досвіду	Особливості розвитку суспільства і державної влади у Передній Азії. Вавилон, Ассирія, Фінікія, Персія, Ізраїльсько-Іудейське царство.	– Укладення повідомлення про діяльність правителів/ полководців держав Стародавнього світу – Віртуальні мандрівки в минуле (країни/періоди – на вибір) – Віртуальна екскурсія «Ворота Іштар у Пергамському музеї» (скористайтеся Google Translate) https://cutt.ly/jwrTUwk2 – Вправа «Колаж» – . Вправа «Порівняльна таблиця» – Вправа «Сенкан».
		§ 50. Держава і суспільство Давніх Індії та Китаю 50.1. Давня Індія: основні риси суспільного розвитку *50.2. Історія давньокитайської державності*	– пояснює, як людина впливає на різні спільноти і державу своєю діяльністю – наводить приклади історичних пам'яток та інших проявів присутності минулого в сьогоденні – топоніміка, лексика,	Спільне та відмінне в організації держав Китаю, Індії. Цікаві події їх військово-політичної історії.	– Укладення повідомлення про діяльність правителів/ полководців держав Стародавнього світу – Систематизація інформації за територіальним та тематичним принципами

			фольклор, соціальні практики тощо – розрізняє природні, економічні, політичні, соціальні, технологічні та культурні зміни та наводить приклади впливу цих змін на життя людини і суспільства в минулому і теперішньому – виявляє і розрізняє з допомогою вчителя причини і приводи, результати і наслідки історичних подій, явищ, процесів – формулює запитання щодо можливого впливу тих чи інших подій на життя суспільства, окремих груп людей		– «Репортаж з минулого» (складання тексту та обговорення візуального ряду для інформаційної телепередачі чи ютубканалу (уявних чи реальних) – Віртуальна мандрівка «Велика китайська стіна» (скористайтеся Google Translate) https://cutt.ly/iwrTXRmb – Вправа «Стрічка часу». – STEM-завдання «Настільна гра «Хто я?»» – Вправа «Уявне інтерв'ю» – Вправа «Дослідник»
		§ 51. Розвиток суспільства і держави в Давній Греції: від епохи палаців до поліса. Афіни та Спарта *51.1. Крито-Мікенська доба в історії Греції* *51.2. Афінський поліс* *51.3. Давня Спарта*	– формулює запитання щодо можливого впливу тих чи інших подій на життя суспільства, окремих груп людей – зіставляє картографічну інформацію різних історичних періодів – послідовно викладає інформацію, будує виступ з дотриманням структури – наводить приклади змін у житті суспільства, пов'язаних із різними чинниками; пояснює їх вплив на людину, конкретні соціальні групи та суспільство в цілому в минулому та сьогоденні	Мінойське і Мікенське царства. Міста-держави Стародавньої Греції. Афіни. Спарта.	– – Участь у проєкті «Сліди епохи Античності в сьогоденні» – Рольова гра «Спарта» – Укладання каталогу «Крилаті вислови» епохи Стародавнього світу та пояснень до нього – Віртуальна мандрівка «Давньогрецька Спарта» https://cutt.ly/R2gGDz0 – Вправа «Колаж» – Вправа «Туристичні цікавинки»
		§ 52. Держава Александра Македонського 52.1. Як Македонія підкорила Грецію?	– виявляє і розрізняє з допомогою вчителя причини і приводи, результати і наслідки історичних подій, явищ, процесів	Держава Александра Македонського	– . Вправа «Репортаж з минулого» – STEM-завдання «Створюємо мапу»

		52.2. Александр Македонський і його завоювання 52.3. Елліністичні держави: поєднання грецької та східної цивілізацій	– послідовно викладає інформацію, будує виступ з дотриманням структури – пояснює, як людина впливає на різні спільноти і державу своєю діяльністю		– Вправа «Історичний портрет»
		§ 53. Влада і суспільство у грецьких містах Північного Причорномор'я. Держава скіфів 53.1. Влада і суспільство у грецьких містах Північного Причорномор'я 53.2. Суспільна організація кочівників Північного Причорномор'я	– виявляє розбіжності в тлумаченнях минулого та сучасного на конкретних прикладах – визначає на карті положення географічних об'єктів, культурно-історичних пам'яток, місця історичних подій – зіставляє джерела інформації щодо достовірності та повноти – позначає розміщення об'єктів на карті, прокладає уявні маршрути, визначає відстані	Велика грецька колонізація (політичний аспект). Організація суспільства в кочових народів Північного Причорномор'я.	– Синхронізація подій та процесів на території України з етапами розвитку держав Стародавнього світу – Онлайн-екскурсія «З історії Великої Скіфії» від Національного музею історії України https://cutt.ly/Q2gHCF4 – Вправа «Репортаж з минулого – STEM-завдання «Відеорепортаж з минулого»
		§ 54. Давній Рим: від царів до імперії *54.1. Рим у добу царів* *54.2. Римська республіка* *54.3. Рим доби імперії*	– визначає на карті положення географічних об'єктів, культурно-історичних пам'яток, місця історичних подій – зіставляє джерела інформації щодо достовірності та повноти – пояснює, як людина впливає на різні спільноти і державу своєю діяльністю – виявляє і розрізняє з допомогою вчителя причини і приводи, результати і наслідки історичних подій, явищ, процесів	Італія. Місто Рим. Римська республіка та імперія. Диктатура. Територіальні завоювання.	– Укладення повідомлення про діяльність правителів/ полководців держав Стародавнього світу – Систематизація інформації за територіальним та тематичним принципами – Вправа «Стрічка часу» – Вправа «Генеалогічне дерево Римської імперії» – Вправа «Сенкан»

		§ 55-56. Міждержавні конфлікти Стародавнього Світу. Частина 1 55—56.1. Що таке війна і як її досліджують? 55-56.2. Завойовницькі походи давнини 55-56.3. Греко-перські війни	виявляє і розрізняє з допомогою вчителя причини і приводи, результати і наслідки історичних подій, явищ, процесів - пояснює, як погляди та потреби людей сьогодні і в минулому пов'язані з подіями їх життя, станом суспільства – - визначає тему і походження запропонованого джерела історичної та суспільної інформації	Міждержавні конфлікти Стародавнього світу. Завойовницькі походи, війни. Персія і Греція.	- Робота з картою. Читання легенди карти. Порівняння інформації - Участь у дискусії «Чому відбувалися війни?» - . Вправа «Причинно-наслідкові зв'язки» -
		§ 55-56. Міждержавні конфлікти Стародавнього Світу. Частина 2 55-56.4. Війни Риму і Карфагену	виявляє і розрізняє з допомогою вчителя причини і приводи, результати і наслідки історичних подій, явищ, процесів - пояснює, як погляди та потреби людей сьогодні і в минулому пов'язані з подіями їх життя, станом суспільства – - визначає тему і походження запропонованого джерела історичної та суспільної інформації	Міждержавні конфлікти Стародавнього світу. Рим і Карфаген,	– Робота з картою. Читання легенди карти. Порівняння інформації – Укладання хронологічної та синхроністичної таблиць – 3-D фільм «Давній Карфаген» https://cutt.ly/KwrTLGDK –
		§ 57. Велике переселення народів. Падіння Риму 57.1 Як відбувалося Велике переселення народів? 57.2. Як припинила існування Західна Римська імперія? Як з'явилися перші варварські королівства?	– зіставляє джерела інформації щодо достовірності та повноти – пояснює, як людина впливає на різні спільноти і державу своєю діяльністю – виявляє і розрізняє з допомогою вчителя причини і приводи, результати і наслідки історичних подій, явищ, процесів	Велике переселення народів. Політичні та соціальні зміни в Європі.	– – Складання глосарію теми – Робота з картою. Читання легенди карти. Порівняння інформації – Укладання хронологічної та синхроністичної таблиць – Вправа «Ментальна мапа» – STEM-завдання «Lego-реконструкція. Битва на Каталаунських полях»

		§ 58. Терени України в час Великого переселення народів. Велике розселення слов'ян 58.1. Хто такі слов'яни? 58.2. Хто такі сармати? 58.3. Готи та гуни	– становлює одночасність подій в історичному просторі, тривалість подій, явищ, процесів та їх віддаленість одних від одних (у межах теми, з допомогою вчителя) – описує перебіг історичних подій та визначає тяглість в історичному процесі – розташовує події у хронологічній послідовності, укладає хронологічну таблицю – виявляє і розрізняє з допомогою вчителя причини і приводи, результати і наслідки історичних подій, явищ, процесів	Територія та населення України в час Великого переселення народів. Велике розселення слов'ян	– Синхронізація подій та процесів на території України з етапами розвитку держав Стародавнього світу – Онлайн-екскурсія «Пошуки прабатьківщини ранніх слов'ян» від Національного музею історії України https://cutt.ly/R2gK5pA – Вправа «Колаж». – STEM-завдання «Праслов'яни. Глечик із зображенням сільськогосподарського календаря» – Вправа «Картограф». – Вправа «Віртуальна мандрівка в минуле».
		Урок узагальнення / Урок контролю знань за темами Розділу 4	–		–
		Уроки резерву (6-8 уроків)	–		–
			–		–
			–		–